

Милан Д. Тодоровић¹

Филолошко-уметнички факултет

Центар за проучавање језика и књижевности

САВРЕМЕНА ПРОУЧАВАЊА ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

(Савремена проучавања језика и књижевности,

Година IX / Књ. 1, Милош Ковачевић (уред.),

Зборник радова са IX научног скупа младих

филолога Србије, одржаног 8. априла 2017. године

на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу

Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2018,

324 стр.)²

Зборник радова *Савремена проучавања језика и књижевности* (година IX / књига 1) произашао је из научног скупа *Младих филолога Србије*, одржаног у Крагујевцу 8. априла 2017. године у организацији Филолошко-уметничког факултета. Уреднички одбор укључује професоре и доценте са Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, као и професоре са филолошких и филозофских факултета у Београду, Сарајеву, Темишвару, Софији, Загребу, Лавову и Пескари, на челу са проф. др Милошем Ковачевићем као одговорним уредником. У оквиру зборника презентовани су радови из неколико области проучавања језика: историјска проучавања, дијалектологија, морфо-синтаксичке студије, лексикологија, стилистика, примењена лингвистика, анализа дискурса и транслатологија.

Зборник има укупно 324 стране и састоји се од два уводна обраћања професора Ковачевића: *О две књиге зборника са деветиој научној скупи младих филолога Србије* (4)³ и *О језичкој књизи зборника са деветиој научној скупи младих филолога Србије* (6). Срж зборника чине радови који су подељени у пет тематских целина:

I Историјскојезичка и дијалектолошка проучавања (13–54)

1 mico_todorovic@yahoo.com

2 Овај приказ је настао у оквиру пројекта *Динамика стурктура савременој српској језика* (178014), финансиран од стране министарства Просвете, науке и технолошког развоја.

3 Бројеви у заградама означавају број страница у зборнику.

- II Морфолошка, морфосинтаксичка и лексиколошка проучавања (55–128)
- III Стилистичка проучавања (129–168)
- IV Примењенолингвистичка проучавања (169–270)
- V Анализа дискурса и транслатологија (271–315)

На крају зборника дате су кратке биографије свих аутора (316–320).

У оквиру прве тематске целине *Историјскојезичка и дијалектолошка проучавања*, обухваћено је три рада. Први рад Бојане Тодић носи наслов *Покушај стандардизације српског језика средином XIX века: језикословна делатност Петра Марића* (15–28). Циљ овога рада јесте представљање процеса језичке стандардизације посредством идеологија Петра Марића средином 19. века. Проучавају се Марићеве ставови о стандардизацији које он износи у писмима Друштву српске словесности и Вуку Караџићу, бавећи се проблематиком (орто)графије и терминологије. Други рад *Употреба претериталних глаголских времена у Венцловићевом Пролошком житију Светиој Максима* (29–40) ауторке Александре Цолић Јовановић има за предмет фреквенцијску, синтаксичко-семантичку и стилистичку анализу претериталних глаголских времена у оквирима горепомењеног житија, писаног народним језиком. Истраживање је спроведено на основу Венцловићевог аутографа из 1744/45. Последњи рад у оквиру прве тематске целине, јесте рад Стевана Милосављевића *Особине клитичког удвајања у говору јабланичког краја* (41–52). У њему се разматрају особине клитичког удвајања у призренско-јужноморавском говору, фокусирајући се на јабланички крај. Аутор разматрању приступа у светлу типолошких анализа датог феномена, у којима се тврди да у језицима/говорима без чланова нема клитичког удвајања или има само удвајања заменица.

Друга тематска целина *Морфолошка, морфосинтаксичка и лексиколошка проучавања* се састоји од шест радова. Ову целину отвара рад Милице Божић *Стајус множинских облика именице дугме у савременом српском језику* (57–68). У раду се посматрају статус и употреба системског облика и суперлативних множинских облика именице дугме (дугмета/дугмад/дугмићи). Основни задатак јесте да се увиди да ли се ови облици употребљавају једнако фреквентно, затим да ли се диференцирају и на који начин. Затим следи рад Ђорђа Јанковића *Морфосинтаксичке одлике реципрочне заменичке конструкције један друго* (69–82). Циљ рада јесте да се путем грађе ексцерпираних из Корпуса српског језика и интернет претраге, излистају синтаксички односи у које, преко предиката, ступају лексема један и други, и да се представе морфолошке последице тих односа (јављање наведених лексема у одређеним падежима). Коауторски рад *Механизми творбе енлеских сливеница које се односе на излазак Велике Британије из ЕУ и председничке изборе у*

САД (83–94) Горице Томић и Милице Баџић, путем проучавања сливеница повезаних са монументалним политичким догађајима из блиске прошлости, има за циљ да: уочи примере сливеница, осветли њихова значења и механизме сливања и утврди степен продуктивности истих. У наставку ове тематске целине имамо рад Александре Јовановић *Семантичка анализа зоолексема у роману Сеобе Милоша Црњанског* (95–106). У оквиру рада анализи се приступа из когнитивнолингвистичког угла, користећи модел Великог круга постојећег (Д. Вељковић Станковић). Циљ јесте да се покаже да зоолексема, поред тога што доприносе експресивности дела, учествују и у конструисању његове поетике. Следи рад *Контирасивна анализа фразеологизама с комјонентима пас и мачка у руском и српском језику* (107–120) ауторке Јелене Радовановић. Ауторка примењује метод контрастивне анализе структуре и семантике датих фразеологизама. Циљ структурне анализе јесте да се утврди који језик карактерише обимнији слој фразеологизама, док је циљ семантичке анализе провера еквивалентности значења фразеологизама у ова два језика. Ову тематску целину затвара рад Сање Коларевић *Анализа вербалних асоцијација лексема лей и ружан у српском и њихових еквиваленција у руском језику* (121–126). Рад се фокусира на анализу асоцијација лей и ружан у српском и *красивый и некрасивый* у руском. Анализира се асоцијативно поље сваког од наведених стимуланса, тако што се асоцијације пореде са значењима лексема у речнику Матице српске и речнику руског језика С. И. Ожегова.

Трећа тематска целина *Стилистичка проучавања* садржи три рада. Први је рад Јанка Ивановића *Речце као текстуални конектори у научном стилу* (131–144). Циљ рада јесте да се утврди које се речце користе у научном функционалном стилу као текстуални конектори и какве семантичке односе означавају међу деловима текста, користећи корпус који је формиран од примера ексцерпираних из различитих врста научних текстова. Други је рад *О врстама и облицима цитирања у научним филолошким текстовима*, ауторке Иване Јовановић (145–156). У раду се лингвистички, стилистички, вербатолошки и библиографски разматра туђи текст који се појављује у облику парафраза или цитата. Ауторка путем анализе утврђује да цитирање увек подразумева вредносни суд према фактичком садржају самог текста цитата. Трећи рад, ауторке Ане Вучићевић, носи назив *Језички идентитетског ликова у роману Харпер Ли Убишти ишциу ругалицу* (157–167). Овај рад има за циљ да анализира употребу језика ликова романа на скали формалности, према социјалним категоријама старости, класе и расе, односно да се покаже да су употребљена језичка средства условљена социјалним идентитетом.

Четврта, и уједно најобимнија, тематска целина *Примењено-лингвистичка проучавања* се састоји од осам радова. Ову целину започињемо радом Биљане Николић *Усвајање ѡрезниша, ѡрфектиша и фушуре I на почетном нивоу учења српског као страног језика* (171–186). У оквиру

рада тестирана је група ученика српског језика као страног са циљем да се испита ниво знања, процес учења и коришћење основних глаголских облика на почетном нивоу. Затим имамо рад *Могућности примене корпуса у настави српског језика као страног* (187–200) ауторке Оље Перишић Арсић. Рад се бави испитивањем методологије и стратегија којима наставник у улози фацитатора усмерава студенте ка самосталном коришћењу корпуса у настави, а уједно и ка аутономији у учењу. Следи рад Ане Мијајловић *Специфичности онлајн наставе српског језика у иностранству* (201–214). Предмет овог истраживања јесте онлајн настава српског језика за децу из дијаспоре, фокусирајући се на концепт синхроног учења на даљину, а које се базира на примени савремених технологија. Након тога је рад Ксеније Малтез *Већина разумевања говора на страном језику на академском нивоу – примена стразије* (215–226). Ово истраживање проучава утицај наставе когнитивних и метакогнитивних стратегија на разумевање говора на страном језику у академском контексту. Ауторка се фокусира на енглески као страни језик код студената на Б1–Б2 нивоу учења. Други коауторски рад овога зборника носи наслов *Савремене перспективе у вези са билингвализмом* (227–238) ауторки Тамаре Стефановић, Ане Кажанегра Величковић и Вање Вукчевић. Фокус њиховог рада јесте тумачење налаза одређеног броја савремених студија о билингвализму које наизглед дају контрадикторне резултате. Додатно, оне покушавају да открију да ли те студије потврђују или оповргавају општеприхваћене билингвистичке хипотезе. У наставку целине имамо рад *Стразије учења лексике: обрасци употребе и ставови ученика средњих школа* (239–252) Слађане Станојевић. Путем свог истраживања ауторка жели да обелодани обрасце употребе стратегија учења вокабулара код средњошколских ученика. Посматрају се учесталост употребе стратегија, одлике ставова према њиховом коришћењу и међусобни однос ових фактора. Претпоследњи рад јесте рад Марка Божовића *Утицај јапанског стрија (манга) на правилну употребу личних заменица и ословљавања код студената јапанског језика као страног* (253–264). Рад представља специфичности употребе личних заменица у јапанском језику на основу културе, граматике и учтивости. Након тога, фокус прелази на начине на које су те заменице употребљене у манга стриповима и на који начин долази до одступања од стандардне употребе заменица у савременом јапанском језику. Ова целина се завршава радом *О пољским и српским емотивним изразима из перспективе акустичке фонетике* (265–269) аутора Јацек Кудера. Истраживање је утемељено на аудитивном експерименту у два корака. Први је оцена аудитивног стимуланса, док је други акустичка спектрална анализа наглашених сегмената помоћу програма Praat. Анализиран материјал у пољском и српском језику представљен је у компаративној перспективи.

Последња, пета, тематска целина *Анализа дискурса и транслатологија* има четири рада. Први је рад ауторке Тимеа Тот *Манипулације језиком и анализа предиката у Вучићевој завршној конвенцији предик-*

зборне кампање 2014. године (273–284). Рад се заснива на две целине. У првој се истиче садржај говора са указаном манипулативном улогом, пратећи постулате Ноама Чомског. У другој целини се анализирају предикати употребљени током говора посредством којих се постиже манипулација. Следећи рад је *Појам и проблематика машинског превођења* (285–294), ауторке Сање Маркељић. Њен рад има за циљ да представи појам, поделу и проблематику машинског превођења. Како би се прецизније истакла проблематика овог типа превођења, у раду је инкорпорирана лингвистичка анализа превода одломака стручних и књижевних текстова са енглеског на српски обављеног помоћу *Google Translate* и *Microsoft Bing*. Претпоследњи рад јесте *Проблематика превођења експлицитних релативних реченица уведених релативном заменицом сне са италијанског на српски језик* (295–304) Оливере Бојовић. У раду су кроз контрастивну анализу обрађени и објашњени примери из скупа есеја *О књижевности* Умберта Ека у преводу Милане Пилетић и разматрана су одговарајућа преводачка решења. Последњи рад зборника јесте рад Драгане Вучковић *Контрасивна анализа стилске фигуре поређење у Монтескијевој делу *Lettres Persanes* на француском језику и преводу дела на српски језик – Персијска писма* (305–315). Метод рада је контрастивно-дескриптиван са циљем да се контрастивном анализом утврде сличности и разлике на формалном плану, као и да се испита у ком од два језика поређења имају већу стилистичку вредност.

Закључно се може рећи да овај зборник својом интердисциплинарношћу, опсегом радова, озбиљношћу теоријских анализа и разноврсношћу актуелних питања, читаоцима и колегама истраживачима може да пружи увид и потпору за даља истраживања из лингвистике.

Примљен: 11. јуна 2019.

Прихваћен за штампу јула 2019.